

IN DE VOETSPOREN VAN TESSA DE LOO, A.
DEN DOOLAARD, LORD BYRON EN KOLONEL
THOMSON

De VGN-reis naar Albanië

Albanië, het land van Skanderbeg, Alie Pasha en Enver Hoxha. Een prachtig land, met een schitterende kustlijn, ruige binnenlanden en een gastvrije bevolking. Logisch dat men graag van het negatieve imago af wil. Dit verslag van deze bijzondere reis kan daar hopelijk een bijdrage aan leveren.

Albanië werd overheerst door de Romeinen en was onderdeel van het Byzantijnse Rijk. Tussen de elfde en veertiende eeuw bestond het land uit een aantal koninkrijkes met Krujë als hoofdstad, totdat het gebied onder de voet gelopen werd door de Turken. Dit gebeurde niet zonder slag of stoot: de opmars van de Turken werd onder leiding van de Janitsaar Georg Kastrioti zo'n vijftig jaar opgehouden. Hij is dan ook de nationale held van Albanië. De vlag van zijn familie is daarom de vlag van Albanië geworden: een rood veld met daarop een zwarte, tweekoppige adelaar. De ene kop kijkt naar het westen (Rome), de andere naar het oosten (Byzantium), een verwijzing naar de twee godsdiensten die vroeger het land beheersten, het rooms katholicisme en de Griekse orthodoxie. Tijdens de Turkse overheersing werd de bevolking in de zeventiende eeuw geïslamiseerd, waarbij de tolerante Bektashi-stroming vrij populair werd.

Nep-prins

Toen eind 19de eeuw de Turkse macht taande, dreigde Albanië door Europese grootmachten te worden opgedeeld op basis van religieuze afkomst: moslims waren Turken, orthodoxe christenen waren Grieken en katholieken waren Italianen. Mede hierdoor ontstond een nationalistische stroming, die in 1912 na een algemene opstand tegen de Turken resulteerde in het uitroepen van de onafhankelijkheid op 28 november in dat jaar. In de jaren '20 greep grootgrondbezitter generaal Zog

de macht en riep zichzelf uit tot koning. Tijdens ons bezoek aan het Skanderbeg Museum in Krujë liepen we zijn kleinzoon 'prins' Leg II tegen het lijf. Een groepsfoto en een vriendelijk gesprek met hem waren het resultaat van de inzet van onze gids.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd Albanië achtereenvolgens bezet door Italië en Duitsland. Verschillende verzetsgroepen (royalistische, nationalistische en communistische) bestreden de bezetters, maar ook elkaar. Na de oorlog kregen uiteindelijk de communisten onder leiding van Enver Hoxha de macht. Deze periode waarbij vriendschapsbanden bestonden met Joegoslavië, de USSR en China liep uit op isolement en grote armoede. Onder Hoxha werkt het land aan volledige zelfvoorziening, waarbij de bevolking verplicht werd tot het in cultuur brengen van de vlaktes en berghellingen. Er werden moerassen drooggelegd en terrassen aangelegd voor olijfbomen en andere gewassen. Dit is nog steeds overduidelijk in het landschap te zien.

Mercedessen

Zeven jaar na Hoxha's dood kwam in 1992 de grote omwenteling. De Albanezen hadden genoeg van het communisme en een grote uittocht kwam op gang. Wie herinnert zich niet de grote aantallen mensen die zich verdrongen bij de schepen om de overtocht naar Zuid-Italië te maken, een gebied waar zich eeuwen eerder ook al Albanezen hadden gevestigd.

Tegenwoordig woont meer dan de helft van de mensen

De kust bij Spiaggia.

met Albanese achtergrond in het buitenland. De huidige bevolking is druk bezig met het maken van een inhaal-slag. Overal in dit land zie je staketsels van nieuwbouw staan. Veel gebouwen zijn onaf, sommige worden niet afgebouwd door geldgebrek en andere beginnen zelfs al in te storten. Aan de kust en in de steden verrijzen hotels en appartementencomplexen. Er is een enorme toename van het aantal luxe auto's, vooral Mercedesen. Echter van georganiseerde planning is (nog) niet veel waar te nemen: aan- en afvoerwegen zijn slecht en smal, ook al is men bezig met verbeteringen (gesteund door de EU).

Tirana

De reis begon in Tirana: een stad met een klein centrum, waar de architectonische invloed van de Italianen goed zichtbaar is. Voorbeeld hiervan is de brede laan die het station verbindt met de universiteit via het grote, centrale Skanderbegplein met zijn nationaal historisch museum, cultuurpaleis en regeringsgebouwen. In het museum wordt de geschiedenis van Albanië in al zijn facetten belicht. Opvallend daarbij was dat er veel aandacht is ingeruimd voor de oudheid. Het standbeeld van Enver Hoxha bij de ingang is verdwenen, evenals politiek gekleurde bijschriften uit de communistische periode. Daarvoor in de plaats foto's uit die periode van onderdrukking en een uitgebreide lijst met namen van slachtoffers van het communistische bewind. Apart was dat in dit verband zelfs van 'genocide' wordt gesproken. Tijdens onze uitstekende diners in Tirana werden we geïnformeerd door de Nederlandse ambassadeur en door dhr. Bedri Kola, medewerker van het ministerie van onderwijs. Hij vertelde dat het geschiedenisonderwijs in Albanië met behulp van Euroclio opnieuw wordt opgezet. Ook wilde hij graag helpen met het opzetten van een e-mailcontract tussen Nederlandse leerlingen en leerlingen van een school in Tirana. Onder de huidige burgemeester is Tirana van een grauwe stad veranderd in een verzameling kleurige gebouwen: veel inwoners hebben met van overheidswege verstrekte verf en kwasten hun woning verfraaid.

Mozaïeken in plastic

Twintig kilometer ten zuiden van Krujë liggen de fraaie opgravingen van Butrint, die op de Unesco-lijst geplaatst zijn. De mozaïeken zijn door geldgebrek niet verplaatst naar een museum, maar liggen afgedekt

onder een plasticfolie met daarop zand. Op deze simpele maar doeltreffende manier worden de mozaïeken behouden.

Onze tocht terug naar het noorden verliep langzaam over slechte wegen, maar door een indrukwekkend kustgebergte met in de diepte de blauwe zee met witte stranden, bezaaid met schuttersputjes, overblijfselen uit de Hoxha-tijd.

Onze laatste pleisterplaats was Shkodër, een grote, wat armoedige maar levendige stad aan het gelijknamige meer. Ook hier viel ons op dat het land nog arm is, er heerst een grote werkloosheid en de lonen liggen laag. Veel mensen zijn daardoor genoodzaakt er, indien mogelijk, een tweede baan op na te houden. De informele sector is sterk vertegenwoordigd. Er staan veel kraampjes langs de weg en kinderen verkopen bijvoorbeeld losse sigaretten.

Biggen in de achterbak

Op weg naar het vliegveld in Montenegro passeerden we toevallig een veemarkt waar de levende have zoals biggen, schapen, geiten en kalveren op een paardenkar werd geladen of verhandeld vanuit de achterbak van een dikke Mercedes. We namen afscheid van Albanië even voorbij de middeleeuwse Byzantijnse brug Ura e Mesit en namen de vlucht terug naar Nederland vanaf het vliegveld van Podgorica, de hoofdstad van Montenegro. Een land in versnelde ontwikkeling, waarvan de gemiddeld zeer jonge bevolking gericht is op aansluiting bij West-Europa. Een indrukwekkende reis door een bijzonder land!

Het standbeeld van Skanderbeg in Tirana. Skanderbeg werd door zijn strijd tegen de Ottomanen de nationale held van Albanië.